

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudební výchovy

Bakalářská práce

Anna Šašinková

**TECHNIKA ZPĚVU A JEJÍ UŽITÍ V NONARTIFICIÁLNÍCH
ŽÁNRECH**

Olomouc 2023

Vedoucí práce: Mgr. Filip T. Krejčí, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem vypracovala tuto práci samostatně a že jsem použila pouze pramenů uvedených v seznamu literatury. Souhlasím, aby práce byla použita ke studijním účelům.

V Olomouci dne 19. dubna 2023

Poděkování

Děkuji Mgr. Filipovi T. Krejčímu, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce. Děkuji také Mgr. Lence Kružikové, Ph.D. za odborné konzultace, které mi poskytla v průběhu psaní mé práce. Dále děkuji respondentům, bez jejichž pomoci by výzkum nemohl být zrealizován.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá hudební interpretací a užitím pěvecké techniky v nonartificiálních žánrech. Práce se konkrétně zaměřuje na komparaci hudební interpretace ve třech odlišných žánrech – jedná se o muzikál, pop a metal. Data byla získána polostrukturovaným rozhovorem a výzkumnou metodou byla případová studie. Práce přibližuje, co je to nonartificiální hudba, věnuje se určitým specifikům pěveckého projevu a také principům pěveckého vedení (především v zahraničí). Práce je členěna na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je dále členěna na kapitoly a jejich podkapitoly, praktická část je členěna pouze na kapitoly.

Klíčová slova

Nonartificiální žánr, muzikál, popová hudba, metalová hudba, pěvecká technika, hudební interpretace, pěvecké vedení v zahraničí

Annotation

The bachelor's thesis deals with musical interpretation and the usage of singing technique in non-artificial genres. The thesis focuses mainly on the comparison of musical interpretation in three different genres – musical, pop and metal. The data was got by semi-structured interview and the research method was a study. The thesis explains what non-artificial music is, it deals with certain specifics of singing expression and also the principles of singing leadership (especially abroad). The thesis is divided into a theoretical and practical part. The theoretical part is further divided into chapters and their subsections, the practical part is divided into chapters only.

Keywords

Non-artificial genre, musical, pop music, metal music, singing technique, musical interpretation, singing leadership abroad

Obsah

Úvod	6
1 NONARTIFICIÁLNÍ HUDBA	7
1.1 Muzikál	8
1.2 Populární hudba	8
1.3 Metalová hudba	9
2 SPECIFIKA PĚVECKÉHO PROJEVU	11
2.1 Pěvecká technika	11
2.2 Typy dechu a dechová opora	11
2.3 Hlasové rejstříky	13
2.4 Artikulace	14
3 ZAHRANIČNÍ PRINCIPY PĚVECKÉHO VEDENÍ V NONARTIFICIÁLNÍCH ŽÁNRECH	16
3.1 Muzikál	16
3.2 Populární hudba	17
3.3 Metalová hudba	18
4 METODOLOGIE KVALIFIKAČNÍ PRÁCE	20
5 PŘÍPADOVÁ STUDIE ČÍSLO 1	23
6 PŘÍPADOVÁ STUDIE ČÍSLO 2	27
7 PŘÍPADOVÁ STUDIE ČÍSLO 3	32
8 INTERPRETACE A DISKUZE VÝSLEDKŮ	37
9 ZÁVĚR	40
10 ZDROJE	41

Úvod

V dnešní době je pro většinu mladých lidí (2. stupeň základních škol a střední školy) více přitažlivá a lépe uchopitelná spíše nonartificiální hudba než artificiální. Toto byl jeden z důvodů, proč jsem se rozhodla zabývat se ve své práci právě tímto tématem. Dalším důvodem bylo, že tato oblast zatím není tak prozkoumána a všeobecně chybí k této problematice česká odborná literatura.

S technikou zpěvu a s pěveckým vedením mám spoustu zkušeností právě ze strany zpěváka (žáka), nikoli pedagoga. Sama jsem navštěvovala soukromé hodiny u několika hlasových koučů a mám jak dobré, tak špatné zkušenosti. Byť jsem začínala s klasickou pěveckou technikou, vždy mě to více táhlo k nonartificiálním žánrům, jako jsou například pop, muzikál, rock a další. Pěvecké vedení právě v těchto žánrech začalo jít do popředí v České republice až v průběhu několika posledních let. Vzniká spousta soukromých škol a institucí, kde se tyto techniky učí. Mojí motivací, prozkoumat toto téma, nebylo jen to, že se momentálně aktivně věnuji hudební interpretaci především popového žánru, ale také to, že bych se jednou ráda postavila i do role pedagoga zpěvu.

Hlavním cílem této bakalářské práce je najít společná specifika pěvecké techniky a pěvecké interpretace v nonartificiálních žánrech, respektive ve třech konkrétních žánrech, spadajících do této skupiny. Dílčím cílem je celková komparace hudební interpretace v těchto žánrech.

Práce je členěna na teoretickou část a praktickou část. V teoretické části si přiblížíme, co je to nonartificiální hudba a definujeme si tři hudební žánry, jimiž se budeme v této práci více zabývat. Dále se dozvíme základní specifika pěveckého projevu, přiblížíme si principy pěveckého vedení v zahraničí a okrajově zmíníme i problematiku pěveckého vedení nonartificiálních žánrů v České republice. V praktické části se snažíme pomocí kvalitativní metodologie o naplnění cílů. Data jsou získána polostrukturovaným rozhovorem a výzkumnou metodou je případová studie.

1 NONARTIFICIÁLNÍ HUDBA

Nonartificiální hudba je termín, kterým označujeme různé druhy hudby, které se strukturálně nebo historicky liší od tak zvané vážné, umělecky hodnotné hudby artificiálního typu. Dříve se pro tuto hudbu používaly pojmy jako *lehká* hudba nebo *zábavná* hudba. Použitím termínu nonartificiální hudba se umožňuje rozdělit hudební produkci do dvou protikladných oblastí podle skutečnosti, že tento typ hudby zahrnuje vše, co se liší od historicky utvářeného typu umělecké hudby, tedy co vzniká z jiných podnětů, má odlišnou strukturu, formu a sociální kontext a vyjadřuje odlišné obsahy.¹

Nonartificiální hudba představuje rozmanité pole hudební produkce, které sahá od lidové hudby s novými a polofolklovními prvky přes tradiční populární hudbu až po hudební proudy charakteristické pro 20. století, jako je jazz, rock, pop a další. Toto pole se vymezuje vůči tak zvané artificiální hudbě, která se chápe jako specificky umělecká hodnota. Tímto kontrastem vzniká celistvý obraz hudební produkce ve 20. století. Obě hudební sféry se od sebe výrazně liší v mnoha ohledech, jako jsou například funkce, společenské vazby, hudební výraz a způsoby vyjadřování. Přesto, že se od sebe obě sféry liší, nejsou hermeticky odděleny.² Propojení artificiální a nonartificiální hudby můžeme vidět například v albu *Barcelona*.³ Najdeme zde propojení hudebních žánrů jako je pop, rock a opera.⁴ Všeobecně můžeme tento žánr nazvat jako *classical crossover*, což je označení pro žánr, který se pohybuje mezi klasickou a populární hudbou.⁵

Na základě užšího zaměření bakalářské práce autorka vygenerovala pro účely praktické části tyto tři hudební žánry: muzikál, pop a metal.

¹ SPOUSTA, Vladimír. *Proměny nonartificiální hudby 20. století*. Universitas-revue Masarykovy univerzity, 2012, s. 46.

² SPOUSTA, Vladimír. *Proměny nonartificiální hudby 20. století*. Universitas-revue Masarykovy univerzity, 2012, s. 46–47.

³ *Barcelona* je studiové album Freddieho Mercuryho, které vzniklo ve spolupráci s operní pěvkyní Montserrat Caballé. Rok vydání 1988.

⁴ *Barcelona*: Montserrat Caballé / Freddie Mercury. *ALLMUSIC* [online]. ©2023 ALLMUSIC, NETAKTION LLC – ALL RIGHTS RESERVED [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.allmusic.com/album/barcelona-mw0000194682>

⁵ Classical: Classical Crossover. *ALLMUSIC* [online]. ©2023 ALLMUSIC, NETAKTION LLC – ALL RIGHTS RESERVED [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.allmusic.com/style/classical-crossover-ma0000004504>

1.1 Muzikál

Pro pojem muzikál existuje spousta různých definic, které můžeme najít v odborných publikacích. Slovo „muzikál“ je zkratkou pro termíny *musical comedy* nebo *musical play*, což znamená hudební komedie nebo hudební drama. Je zároveň určitou hraniční oblastí mezi činohrou a operou.⁶ Muzikál je podle Iva Osolsobě charakterizován jako „*nic jiného, než moderní slohová odrůda divadla, která mluví, zpívá a tančí.*“⁷ Oscar Hammerstein o muzikálu jednou prohlásil: „*Měl by být vším, čím by chtěl být. Komu se to nelíbí, ať zůstane doma. Je ovšem jeden prvek, jež bezpodmínečně musí mít: hudbu.*“⁸ Moderní muzikály se častěji věnují vážným a zásadním tématům, což jim přibližuje koncept hudebního dramatu. Encyklopedie jazzu a populární hudby popisuje muzikál jako novodobou formu mluveného, zpívaného a tanečního divadla, která vychází z minulých fází hudebního divadla, jako jsou opereta, singspiel, opera comique, a ballad opera. Tyto historické typy spojují prvky činohry, opery a baletu do jednotného hudebně dramatického příběhu, kde písně a tance slouží nejen jako protiváha k mluveným scénám, ale také jako hudebně vyjádřené mezilidské interakce a situace. V americké literatuře se muzikál často používá jako obecný termín pro celé hudební divadlo kromě opery a baletu.⁹

1.2 Populární hudba

Termín populární hudba neboli pop není tak jednoduché jednoznačně definovat. Většina autorů se shoduje, že termín *populární hudba* je velmi nejednoznačný, a to i přesto, že bylo napsáno desítky knih na toto téma. V průběhu času se totiž jeho význam často měnil. Toto tvrzení potvrzují mimo jiné i editoři knihy *Popular music studies*, kteří již v předmluvě uvádějí: „*Není to tak dávno, co podobné texty jako je tento náš začínaly nabídkou definice populární hudby – a okamžitě narazily se zjištěním, že termín populární hudba, ostatně stejně jako populární kultura, je téměř nemožné soudržně definovat.*“¹⁰ I český hudební historik Lubomír Dorůžka potvrzuje nejednoznačnost termínu a připouští, že i v mezinárodním měřítku mají teoretici

⁶ SCHMIDT-JOOS, Siegfried. *Muzikál*, 1.vyd. Praha: Supraphon, 1968. s. 71.

⁷ OSOLSOBĚ, Ivo. *Muzikál je, když...* 1.vyd. Praha: Supraphon, 1967. s. 171.

⁸ OSOLSOBĚ, Ivo. *Muzikál je, když...* 1.vyd. Praha: Supraphon, 1967. s. 21–22.

⁹ MATZNER, Antonín a kolektiv. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*. 2.vyd. Praha: Supraphon, 1983. s. 268.

¹⁰ HESMONDHALGH, David a Keith NEGUS. *Popular Music Studies*. Great Britain: Arnold, a member of the Hodder Headline Group, 2002. s. 2. ISBN ISBN 0 340 76247 0.

a kritici populární hudby problémy se orientovat v této nepřehledné směsi významů. Lubomír Dorůžka uvádí: „*Chybí jim systematicčnost, utříděnost, solidnost, prostě většina vlastností, které se považují za předpoklad přesného vědeckého poznání.*“¹¹

Populární hudba má schopnost být velmi komunikativní. Její rytmické prvky oslovují především mladší věkové skupiny, zatímco zvukové prvky a interpretace jsou vhodné pro střední a starší generace. Všem věkovým skupinám se líbí její melodie a erotický kontext, který se objevuje v textech a videoklipech. Populární hudba se v současnosti primárně zaměřuje na zábavu a odreagování.¹² Zatímco vážná hudba se stále více soustředí na koncerty a operní představení jako hlavní způsob prezentace, populární hudba se stala neoddělitelně spojenou s novými technologiemi a sítěmi, jako jsou rozhlas, televize a internet. Tyto kanály jsou pro populární hudbu klíčovými prostředky distribuce a propagace.¹³

1.3 Metalová hudba

Metal je hudební podžánr rokenrolu a explicitní subkultura s vlastními pravidly, rituály, protichůdnými soubory ideologií a módou. Obecně se předpokládá, že se žánr začal rozvíjet od poloviny 60. let, v závislosti na tom, kterou kapelu si kdo vezme jako výchozí bod. Zatímco mnoho kritiků a učenců pohlíží na kapely jako Blue Cheer, Iron Butterfly, MC5 a Steppenwolf jako na metal, lze tyto kapely vhodněji klasifikovat jako proto-metal¹⁴. Až vznik dvou velkých kapel (Black Sabbath a Led Zeppelin) pomohl definovat styl a nastavit šablonu pro kapely, které následovaly – nejen v hudebním odvětví, ale také v módě, celkovém postoji a stylu.¹⁵ Metal je hudební žánr, který je oblíbený po celém světě a způsobuje mezi svými posluchači věrnost a společenské pouto. Existují rozvinuté metalové scény v Evropě, USA, Japonsku, Jižní Americe a Jihovýchodní Asii. Tyto scény se rozvíjejí na globální, regionální, národní i místní úrovni, propojují se a vzájemně se ovlivňují.¹⁶ Metal je žánr, který má mnoho svých vlastních odnoží (heavy metal, glam metal, speed metal, trash metal, ...). Metalové písně se nejčastěji

¹¹ DORŮŽKA, Lubomír. *PANORÁMA POPULÁRNÍ HUDBY 1918/1978: Aneb Nevšední písničkáři všedních dnů*. Praha: Mladá fronta, 1981. s. 15.

¹² SCHNIERER, Miloš. *Svět orchestru 20. století*. Brno: M a M, 1995.

¹³ POSPÍŠIL, Michal. *Koncepce studií populární hudby pro český akademický kontext – příspěvek k rozvoji českých mediálních studií*. Praha, 2013. Dizertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta sociálních věd. Institut komunikačních studií a žurnalistiky Katedra mediálních studií.

¹⁴ Termín "proto-metal" se obvykle používá k popisu raných forem metalu.

¹⁵ PHILLIPS, William a COGAN, Brian. *Encyclopedia of heavy metal music*. ABC-CLIO, 2009. s. 19.

¹⁶ HEIN, Fabien. KAHN-HARRIS, Keith D. *Extreme metal. Music and culture on the edge*. Oxford: Berg. Copyright Volume!, 2007. s. 70-72.

vyznačují hlasitým a hutným zvukem, charakteristicky zkreslenými elektrickými kytarami, dlouhými kytarovými sóly a texty více ukřičenými než zpívanými. Metalová hudba se obvykle vyhýbala mainstreamovým rozhlasovým stanicím hledajícím široké publikum. Nicméně díky občasnému vysílání v rádiu, prostřednictvím vysílání na MTV, a především osobním podáním mezi fanoušky, popularita metalových kapel raketově vzrostla.¹⁷

¹⁷ ARNETT, Jeffrey. *Adolescents and heavy metal music: From the mouths of metalheads*. Youth & society, 1991. s. 76.

2 SPECIFIKA PĚVECKÉHO PROJEVU

V této kapitole si přiblížíme základní specifika pěveckého projevu, jako jsou pěvecká technika, typy dechu, dechová opora, hlasové rejstříky a artikulace.

2.1 Pěvecká technika

Složitost techniky zpěvu spočívá v tom, že při zpěvu jde o psychofyziologickou činnost. Ačkoli hlasivky neřadíme přímo mezi mimovolní svalstvo, jako třeba srdce nebo bránice, přesto se tak prakticky chovají. Proto je technika zpěvu tak složitá. Je totiž nutné zautomatizovat součinnost všech částí hlasového ústrojí, aby fungovalo co nejlehčeji a nejekonomičtěji. Samotná umělecká tvůrčí činnost může vyrůst na dokonalém technickém základu. Nedostatek technické zralosti zpěváka se dříve nebo později stane překážkou, kterou často začínají problémy s hlasem a která může končit i ztrátou zpěvního hlasu. Jedinou cestou, jak tomu předejít, je soustředěné studium hlasové techniky. Při studiu hlasové techniky jde podle Jaromíra Soukupa, operního a koncertního pěvce a pěveckého pedagoga, v podstatě o to:¹⁸

- jak přivést činnost hlasového ústrojí, narušenou špatnými návyky a jinými vlivy, ke správnému tvoření tónu;
- jak rozvinout hlas do zvučnosti, nosnosti a rozsahu;
- jak ho uvědoměle a bez námahy ovládat v celém rozsahu.

2.2 Typy dechu a dechová opora

Dechové ústrojí má klíčovou roli při kontrolovaném výdechu při tvorbě hlasu. Jeho hlavním orgánem jsou plíce. Hlavními svaly používané k dýchání jsou bránice a mezižeberní svaly. Bránice odděluje hrudní a břišní dutinu, a při nádechu se pohybuje směrem dolů do břišní dutiny a zpět nahoru při výdechu, což také pomáhá s regulací rychlosti výdechu. Bránice je také důležitá při udržování tónu, kdy se o ni opírá silný proud vzduchu jako opora. I když nám mezižeberní svaly umožňují nádech a výdech, zapojení pouze těchto svalů nezajišťuje správné

¹⁸ SOUKUP, Jaromír. *Hlas, zpěv, pěvecké umění*. 2. vyd. Praha: Supraphon, 1972.

dýchání potřebné pro dobrou pěveckou techniku. Takové dýchání se používá při velké námaze. Pokud bychom takto dýchali při zpěvu, mohlo by to vést k velkému tlaku na hrtan a k potenciálnímu poškození hlasivek. Proto je klíčové správně využívat bránici ke správné pěvecké technice.¹⁹

Při zpěvu je důležité i správné dýchání jak ústy, tak nosem. Při nosním dýchání se vzduch zahřívá a čistí od prachu a nečistot v řasinkovém epitelu nosní dutiny²⁰, než proudí do plic. I když je tento způsob dýchání pomalejší než ústní dýchání, je pro zdraví lepší, protože vzduch prochází očištným procesem. Správný postoj je také důležitou součástí správného dýchání, a to zahrnuje uvolnění ramen a krku, vzpřímení hlavy, uvolnění hrudníku a zad, pevné postavení nohou a volné položení rukou podél těla.²¹

V rámci pěvecké techniky můžeme rozlišovat tři typy dýchání: hrudní, brániční a hrudně brániční.

Hrudní dýchání:

Jde o typ dýchání, kdy převažuje pohyb hrudníku a používáme ho samostatně při výdechu po fyzické námaze.

Brániční dýchání:

Při tomto typu dýchání se zaměřujeme na pohyby břišních svalů, které jsou hlavním aktérem při dýchání. Tyto svaly se často aktivují samostatně, například při spánku.

Hrudně brániční dýchání:

Tento typ dýchání kombinuje prvky obou předchozích typů dýchání, avšak u každého z těchto prvků převažuje jiná složka dýchání. Tento způsob dýchání se nejčastěji používá při zpěvu, protože zahrnuje všechny dýchací svaly, které pracují proti minimálnímu odporu a zajišťují tak správnou pěveckou techniku.²²

¹⁹ VYDROVÁ, Jitka. *Rady ke zpívání, aneb, Co může zpěvákům poradit odborný lékař*. Praha: Práh, 2009, s. 31-33. ISBN 978-80-7252-252-1. s. 31-33.

²⁰ Řasinkový epitel je vrstva buněk, které se nacházejí na vnitřní stěně nosní dutiny a dýchacích cest. Tyto buňky jsou opatřeny řasinkami, které se pohybují koordinovaným způsobem a umožňují tak transportovat sliz, nečistoty a prachové částice směrem ven z těla. Řasinky tak pomáhají udržovat vnitřní prostředí dýchacích cest čisté a zdravé.

²¹ FROSTOVÁ, Jana a Mária VANIÁKOVÁ. *Základy hlasové výchovy pro učitele*. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1995. s. 10. ISBN 80-210-1229-3.

²² FROSTOVÁ, Jana a Mária VANIÁKOVÁ. *Základy hlasové výchovy pro učitele*. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1995. s. 9-10. ISBN 80-210-1229-3.

Ale toto rozdělení dechů není jediné, které můžeme mít. Například v rámci jógy nejčastěji rozlišujeme také 3 typy dýchání: hrudní, brániční a namísto hrudně bráničního zde máme dech podklíčkový.

Podklíčkové dýchání:

Tento typ dýchání je velmi plytký a rychlý. Horní část hrudníku spolu s klíčovými kostmi se zvedají při nádechu a klesají při výdechu. Tento typ dýchání je typicky pozorován v situacích vysokého stresu, kdy jedinec prožívá pocit strachu nebo nedostatek kyslíku.²³

2.3 Hlasové rejstříky

V literatuře se vyskytuje několik definic hlasových rejstříků. Všechny se obecně shodují na tom, že rejstříky jsou skupiny tónů, které se liší od jiných rejstříků v rozsahu, výšce a hlasitosti. Nicméně se neshodují v tom, podle čeho se rejstříky liší.²⁴ Fyziologické a akustické studie spíše rozlišují rejstříky na základě způsobu kmitání hlasivek.²⁵ Existuje však další často citovaná definice, která popisuje hlasové rejstříky jako oblasti, ve kterých se mění barva hlasu a rozlišuje také percepční regiony.²⁶ Názvosloví percepčních rejstříků v podstatě vymysleli učitelé zpěvu. V klasické hlasové pedagogice se snaží sjednotit (vyrovnat) barvu jednotlivých hlasových rejstříků, aby nebyly percepčně odlišné. Přestože se hranice mezi rejstříky klasických zpěváků prolínají, rozsah hlasu je rozdělen do rejstříků.²⁷ Termín rejstřík pak v přeneseném významu znamená skupinu stejnorodých tónů. Prof. dr. M. Sovák říká o hlasových rejstřících: „*Při lidském hlase myslíme rejstřikem řadu tónů, jež se vyznačují stejnými akustickými vlastnostmi. Obyčejně se mluví o třech rejstřících, avšak v názvech ani ve stanovení jejich počtu není dosud jednoty; jedni tvrdí, že je rejstřiků tolik, kolik je tónů v lidském hlase; druzí zase tvrdí, že rejstřiky neexistují vůbec.*“²⁸

²³ MAHESHWARANANDA. *Systém "Jóga v denním životě"*. Praha: Mladá fronta, 2006. ISBN 80-204-1277-8.

²⁴ FRIČ, Marek. *Hlasové rejstříky a vibrační mechanismy z objektivního a percepčního hlediska–případová studie*. Technická univerzita ve Zvolenu, 2016. s. 73.

²⁵ HOLLIEN, Harry. *On Vocal Registers*. Communication Sciences Laboratory, University of Florida, Gainesville, Florida, U.S.A., 1973.

²⁶ TITZE, Ingo R. *Principles of voice production*. Iowa City, Ia a: National Center for Voice and Speech, 2000.

²⁷ FRIČ, Marek. *Hlasové rejstříky a vibrační mechanismy z objektivního a percepčního hlediska–případová studie*. Technická univerzita ve Zvolenu, 2016. s. 73-74.

²⁸ HÁLA, Bohuslav a SOVÁK, Miloš. *Hlas – řeč – sluch: zkladní věci z anatomie, fyziologie a hygieny hlasového, mluvicího i sluchového ústrojí, z foniatry, fonetiky, orthoepie, orthofonie ... 2*. V Praze: Česká grafická Unie, 1947. s. 55.

Hlasové rejstříky lze rozdělit na dva hlavní, které se navzájem překrývají. Jedním z nich je rejstřík prsní (hrudní) a druhý je hlavový. Tyto rejstříky jsou spojeny s již dříve zmíněnými rezonančními prostory. Nejčastěji se však setkáváme s rozdělením do tří skupin: prsní (hrudní), hlavový a smíšený (*voix mixte*). *Voix mixte* je termín používaný pro tóny, které lze zpívat v obou rejstřících.²⁹

Hrudní rejstřík:

Muži používají hrudní rejstřík v rozsahu tónů C až h, zatímco u žen se používá rejstřík H až a¹. Formanty³⁰, které vznikají rezonancí v dolních rezonančních prostorech, zejména v trubici průdušnice pod hlasivkami, jsou charakteristické pro hrudní rejstřík.

Hlavový rejstřík:

U žen se používá hlasový rejstřík pro tóny od a¹ do c³ a u mužů od h po c². Pro charakteristické formanty hlavového rejstříku jsou důležité horní rezonanční dutiny, jako jsou ústní a nosní dutina, nosohltan a vedlejší dutiny nosní. Během fonace³¹ hlasivky vibrují rychle a krátce, a přitom se dotýkají menší plochy.

Smíšený rejstřík (*voix mixte*):

Tato skupina tónů se nachází na pomezí mezi hrudním a hlavovým hlasovým rejstříkem. Obvykle se jedná o kolekci šesti až osmi tónů, které mohou být zpívány v obou rejstřících. Nicméně, akustická kvalita tónů může být rozmanitá. U mužů se tento rozsah pohybuje mezi tóny c až h, u žen od c¹ do a¹.³²

2.4 Artikulace

Pouhý tón vytvořený hlasivkami není dostačující pro vytvoření hlásek, které tvoří mluvenou řeč. Respektive, mluvená řeč vzniká díky mluvidlům, umístěným v rezonančních dutinách

²⁹ HÁLA, Bohuslav a SOVÁK, Miloš. *Hlas – řeč – sluch: zkladní věci z anatomie, fyziologie a hygieny hlasového, mluvicího i sluchového ústrojí, z foniatry, fonetiky, orthoepie, orthofonie ... 2*. V Praze: Česká grafická Unie, 1947. s. 55-57.

³⁰ Formanty jsou akustické rezonance dutin v ústech, hltanu, nosní dutině a dalších anatomických strukturách, které ovlivňují zvuk vytvářený hlasovými ústroji. Tyto formanty jsou důležité pro rozpoznávání řeči a jsou klíčové pro určení významu slov a vět v různých jazycích.

³¹ Fonace je proces vytváření řeči pomocí hlasivek a dalších artikulačních orgánů. Během fonace dochází k periodickému kmitání hlasivek, což vytváří zvukové vlny, které jsou dále modulovány artikulačními orgány (jazykem, rty, patrem, zuby atd.), aby vznikla řečová produkce

³² VYDROVÁ, Jitka a kolektiv. *Hlasová a mluvní výchova pro pedagogy*. Praha: Medical Healthcom. 2014. s. 93. ISBN 978-80-905554-4-0.

nad hrtanem. Tyto dutiny jsou propojené a rozdělené na ústní, nosní a hltanovou dutinu. Mluvidla v ústní dutině zahrnují rty, tvrdé a měkké patro, jazyk a čelisti se zuby. Tyto mluvidla, spolu s rezonančními dutinami, tvoří ústrojí, které vytváří jednotlivé hlásky řeči. Artikulace neboli tvorba hlásek, je důsledkem spolupráce hlasového a dechového ústrojí s mluvidly a rezonančními dutinami.³³

Hlásky se dělí na samohlásky (vokály) a souhlásky (konsonanty). Tyto hlásky vznikají díky různým úpravám prostorů nad hrtanem a změnou tvaru úst. Během artikulace je prostor největší při vyslovování "a" a nejmenší při vyslovování "i". Bez ohledu na výšku základního tónu, který vzniká kmitáním hlasivek, vždy vznikne stejná samohláska, pokud jsou mluvidla v postavení potřebném pro její artikulaci.³⁴ České samohlásky se dělí na základní skupinu vokálů: A, E, I, O, U. Tyto vokály jsou rozděleny na základě posunu jazyka, buď vodorovného nebo svislého. Vodorovný posun jazyka určuje, zda je samohláska přední (e, i), střední (a) nebo zadní (o, u). Svislý posun jazyka pak určuje, zda je samohláska vysoká (U, I), středová (E, O) nebo nízká (A).³⁵

³³ FROSTOVÁ, Jana a VANIÁKOVÁ, Mária. *Základy hlasové výchovy pro učitele*. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1995. s. 16. ISBN 80-210-1229-3.

³⁴ FROSTOVÁ, Jana a Mária VANIÁKOVÁ. *Základy hlasové výchovy pro učitele*. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1995. s. 16-17. ISBN 80-210-1229-3.

³⁵ LACINA, Oldřich. *Fonetika pro zpěváka*. Praha: Resonus, 1996. s. 9. ISBN 80-901907-6-6.

3 ZAHRANIČNÍ PRINCIPY PĚVECKÉHO VEDENÍ V NONARTIFICIÁLNÍCH ŽÁNRECH

V zahraničí je již běžné, že jsou koučové zpěvu, kteří se zaměřují především na jeden určitý žánr nonartificiální hudby. V České republice je zatím takových pěveckých pedagogů velmi málo. Jedním z důvodů by mohl být fakt, že se zpěv nonartificiálního žánru, ve srovnání s klasickým (operním) zpěvem, začal vyučovat o mnoho let později. Dnes se například populární zpěv nebo muzikálový zpěv vyučuje na několika konzervatořích, ale stále se na vysokých uměleckých školách populární zpěv (nebo jiný zpěv nonartificiálního žánru) učí velmi zřídka. Pokud se v České republice nějaký pěvecký pedagog nonartificiálního žánru najde, nejčastěji se jedná o žánr populární hudby. Nicméně zmíníme tady alespoň tři hlasové pedagogy, kteří aktivně působí na české scéně, a kteří se specializují na žánry, jimiž se autorka v této práci více zabývá. Jsou jimi: Linda Finková (muzikál), Pavla Fendrichová (pop) a Adam B. Sychrow (metal).

Tato kapitola se věnuje zahraničnímu pěveckému vedení v nonartificiálních žánrech. Konkrétně se budeme opět věnovat třem výše zmíněným žánrům – muzikál, pop a metal. V rámci každého hudebního žánru si autorka této práce vybrala určitého zástupce (pedagoga), který se specializuje na danou oblast.

3.1 Muzikál

Natalie Weiss je broadwayskou herečkou, zpěvačkou a učitelkou zpěvu, která získala mezinárodní přízeň. Natalie je jedním z nejžádanějších hlasů mezi novými autory hudebního divadla a je sólistkou několika alb Scotta Alana, Jonathana Reida Gealta, Kerrigan & Lowdermilk a dalších. Natalie se podílela na uznávaném soundtracku k filmu *The Greatest Showman* a objevila se na 90. udílení cen Akademie v souboru *This Is Me*. Můžete ji slyšet na původní nahrávce *Broadway Cast Dear Evan Hansen* jako jeden z hlasů virtuální komunity a na znělkách pro *The Incredibles 2*. Natalie debutovala na Broadwayi v *Everyday Rapture*. Na podzim roku 2017 hrála Molly v *Ghost* ve *White Plains Performing Arts Center*. Mezi další

vrcholy Natáliiny kariéry patří swingování *National Tour of Les Misérables* a účinkování v souboru *2. National Tour of Wicked*.³⁶

Jako soukromá vokální koučka a učitelka mistrovské třídy školí umělce po celých USA a po celém světě. Její kariéra ji zavedla do Velké Británie, Austrálie, Mexika, Kanady, Brazílie, Německa, Portugalska a Rakouska, kde vyučovala pro mnoho institucí včetně *Institutu pro vokální rozvoj, Národní asociace učitelů zpěvu a Vokologie v praxi*. Workshopy Natalie poskytují studentům různé techniky, jak získat přístup ke zdravému zpěvnímu hlasu, otevření hlavového tónu, posílení středního rejstříku a další. Její workshopy zahrnují mimo jiné i hudební teorii.³⁷

Tipy do praxe od Natalie Weiss: Podle Natalie je důležité se při zpěvu zaměřovat na několik aspektů. Prvním z nich je dechová opora, dále správně posazený hlas do rezonance, správná artikulace a přesné nasazování tónů (nedotahovat tóny). Pokud zpěvák objeví pro něj obtížné místo v písni, Natalie doporučuje více se věnovat konkrétním technickým cvičením, díky kterým si hlas zautomatizuje určitou schopnost a dané místo v písni bude zpěvák zpívat lehčeji. Důležitost klade i na představitost, se kterou velmi často na svých hodinách zpěvu pracuje.³⁸

3.2 Populární hudba

Cheryl Porter je uznávaná americká zpěvačka a učitelka zpěvu, která se během své kariéry spojila s mnoha známými hudebníky ze světa klasické i populární hudby. Mezi těmito umělci jsou například Andrea Bocelli, Mariah Carey, David Crosby a další. Cheryl Porter započala svou kariéru zpěvačky v roce 1990, kdy se přihlásila na *Northern Illinois University School of Music*. Na přijímacích zkouškách byla tak působivá, že získala plné stipendium pro studium operního zpěvu. Její všestrannost byla dále potvrzena, když byla přijata do univerzitního jazzového souboru, který je obecně uznáván jako jeden z nejlepších v USA.³⁹

³⁶ Natalie Weiss. *About* [online]. ©2018 Natalie Weiss International. Privacy Policy. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://natalieweissofficial.com/about>

³⁷ Natalie Weiss. *About* [online]. ©2018 Natalie Weiss International. Privacy Policy. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://natalieweissofficial.com/about>

³⁸ Natalie Weiss - Private Coachings (Part 1). In: *Youtube* [online]. 31.7.2018 [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=KMNdT8C6Xzg&list=PLTMTIX_bS2Bpirc9KIXzwqgiKh7fB57df

³⁹ LAST.FM. *Cheryl Porter*. In: *Last.fm* [online]. 2013 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.last.fm/music/Cheryl+Porter/+wiki>

Cheryl Porter se nyní věnuje výuce zpěvu, avšak její metody se liší od tradičních přístupů k hlasové výchově. Místo oddělování klasického a moderního zpěvu se snaží svým žákům ukázat, jakým způsobem mohou využít důležité prvky klasické pěvecké techniky při moderním zpěvu. Kromě techniky zpěvu se také věnuje interpretaci, improvizaci a scénickému projevu. Cheryl věří, že zpěv by měl být co nejjednodušší, stejně jako jeho výuka. Ve svých lekcích používá praktická cvičení, která jsou přímo aplikovatelná na konkrétní skladby. Cheryl Porter tvrdí, že není nutné, aby člověk znal všechny biologické procesy, které se podílejí na tvorbě hlasu. Důležité je naučit se tyto procesy ovládat.⁴⁰

Tipy do praxe od Cheryl Porter: Člověk by si měl udržet pozitivní mysl a správnou motivaci. Základem je podle Cheryl rozhodně klasická pěvecká technika, se kterou je člověk schopný pracovat dál a prolínat ji s moderním zpěvem. Důležitý je i pravidelný trénink a pravidelná hlasová cvičení. Podle Cheryl je vhodné mít učitele, který pomáhá žákovi najít správnou cestu k dosažení jeho plného potenciálu pomocí konkrétních, jednoduchých a jasných postupů.⁴¹

3.3 Metalová hudba

Melissa Cross je pedagožka působící v New Yorku, která se specializuje na výuku metalového zpěvu. Má za sebou již 30 let a provedla nespočet intenzivních vokálních workshopů ve více než 11 zemích, včetně České republiky. Melissa Cross se proslavila na současné hudební scéně v New Yorku v USA díky svému studiu klasické hudby a opery, nejprve jako výkonná umělkyně a později i jako učitelka. Díky svým zkušenostem se pak zaměřila na vytvoření své unikátní metody hlasové výchovy, která vyvrcholila úspěšným vydáním dvou vokálních instruktážních DVD, *Zen of Screaming* (2005) a *Zen of Screaming 2* (2007). Je mezinárodně uznávanou odbornicí pro svůj specializovaný výzkum a kreativitu v poskytování úspěšné vokální strategie pro extrémní zpěv, která se používá v metalové hudbě. Pojmenovala čtyři pěvecké metalové styly, které sama učí – jedná se o *fry screaming*, *hybrid*, *false cord* a *death*.⁴²

⁴⁰ VOCAL COACHING. A „real“ Vocal Coach of modern singing, directly from the USA Great news in Italy. In: Vocal Coaching [online] © 2023 Cheryl Porter Method LLC. All rights reserved. [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <http://www.vocalcoaching.it/index.php>

⁴¹ VOCAL COACHING. A „real“ Vocal Coach of modern singing, directly from the USA Great news in Italy. In: Vocal Coaching [online] © 2023 Cheryl Porter Method LLC. All rights reserved. [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <http://www.vocalcoaching.it/index.php>

⁴² MELISSA CROSS. *About Melissa Cross*. In: Melissa Cross [online]. 2020 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://melissacross.com/products/sing-with-melissa-cross-live-online-class-october>

Mezi její studenty patří zpěváci a kapely jako jsou například Slipknot, Killswitch Engage, Maroon 5, Kevin Bacon, Slayer, Megadeth, Machine Head a spousta dalších.⁴³

Inspirován se novým hudebním stylem, Melissa Cross se snažila najít pěveckou techniku, která by umožňovala zpěvákům dosáhnout nejvyššího potenciálu, zachovat si vlastní identitu, ale zároveň neškodila hlasovému ústrojí. Zjistila, že problémem může být v napodobování jiných zpěváků a vyvolávání agresivních emocí, které se zdají jako vhodný zdroj pro produkci metalového křiku. Melissa našla řešení v uvolnění těla od negativních emocí a uvolnění hrdla, což umožňuje produkci křiku, který neškodí hlasivkám. Správný trénink tak umožňuje zpěvákovi produkovat agresivní metalový zpěv, aniž by sám pocíťoval agresivitu.⁴⁴

Melissa Cross staví celou svou pěveckou techniku na vědecky ověřených faktech a svých znalostech fyziologie zpěvu.⁴⁵ Melissa Cross se při své výuce často zaměřuje na představitost (vizualizaci procesů), která se odehrává při tvorbě hlasu. Pro zpěv považuje klíčové pochopení jednotlivých kroků, které pečlivě vysvětluje svým žákům, aby mohli zažít autentický pocit produkce zdravého hlasu. I když se specializuje na techniku křiku, Melissa se stále považuje za učitelku zpěvu a učí také základní techniku produkce hlasu, která je nezbytným základem pro jakékoli další pěvecké vzdělání.⁴⁶

Tipy do praxe od Melissy Cross: „*Přemýšlení při zpěvu nad tím, co máte a nemáte dělat je přesně to, co vás na pódiu dostane do potíží.*“ Melissa dále zmiňuje, že by se člověk při zpěvu neměl vyhýbat svým pocitům, měl by však mít určitou rovnováhu mezi emocemi – „*Musíte vypadat našťavaně, ale ve skutečnosti se nemůžete zlobit, musí to vycházet se srdce, ne z vnějších podnětů.*“ Člověk by se měl vyhýbat napodobování ostatních zpěváků a měl by dbát na hlasovou hygienu.⁴⁷

⁴³ MELISSA CROSS. *Client List*. In: Melissa Cross [online]. 2020 [cit. 13.04.2023]. Dostupné z: <https://melissacross.com/pages/client-list>

⁴⁴ TODAY. *Teaching rock stars how to scream*. In: NBC Universal [online]. 2005 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.today.com/popculture/teaching-rock-stars-how-scream-wbna9676713>

⁴⁵ Metal Screams, False Cord & Fry: Melissa Cross Lesson | BTA (2017). In: *Youtube* [online]. 2. 9. 2017 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=-waEq3mc4sE>

⁴⁶ Learn to Scream from the Master! | Melissa Cross with #DrDan. In: *Youtube* [online]. 20. 5. 2019 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UPRti68IwE8>

⁴⁷ Learn to Scream from the Master! | Melissa Cross with #DrDan. In: *Youtube* [online]. 20. 5. 2019 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UPRti68IwE8>

4 METODOLOGIE KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Tato kapitola je rozčleněna do několika částí. Jako první jsme si definovali cíle výzkumu, poté jsme stanovili výzkumné otázky, zvolili jsme metodologii a metodu výzkumu. Poté jsme si určili výzkumný vzorek a metodu sběru dat.

Provedli jsme zpracování dat a výsledky výzkumu jsou zpracované v závěrečné kapitole.

Cíle kvalifikační práce

Hlavním cílem této kvalifikační práce je najít společná specifika pěvecké techniky a pěvecké interpretace v nonartificiálních žánrech, respektive ve třech žánrech spadajících do skupiny nonartificiální hudby, které si autorka předem definovala.

Mezi vedlejší cíle kvalifikační práce patří:

- komparace pěvecké interpretace ve třech různých žánrech (muzikál, pop a metal);
- popis pěveckých tipů do praxe v muzikálové, popové a metalové interpretaci.

Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

VO: Jaké jsou společné principy pěveckého projevu u muzikálového, popového a metalového interpreta?

Mezi dílčí výzkumné otázky patří:

VO1: Jaké jsou odlišnosti v pěveckém projevu v muzikálu, popu a metalu?

VO2: Které faktory vnímají zpěváci jako nejzásadnější při špatné hlasové kondici?

VO3: Je hlasový kouč jedním z nejdůležitějších faktorů v pěveckém odvětví?

VO4: Jaké jsou tipy a rady do praxe od zpěváka daného žánru?

VO5: Jak významnou roli v životě dospělého umělce hrálo to, jestli má nebo nemá hudebně založené rodiče?

Výzkumná metoda

Jako výzkumnou metodu si autorka zvolila případovou studii, konkrétně se jedná o tři případové studie. Tato výzkumná metoda je intenzivní analýza jediné situace, osoby nebo problému. Případová studie je většinou metodou kvalitativního výzkumu, která umožňuje detailně zkoumat současné fenomény v jejich kontextu.⁴⁸

Pro účely bakalářské práce autorka stanovila v rámci případové studie následující strukturu:

- rodinná anamnéza;
- osobnost z hlediska hudebního zájmu;
- hudební vzdělání;
- oblíbený hudební žánr;
- hudební inspirace;
- hudební produkce;
- hudební interpretace – v tomto okruhu je zahrnuto několik pod okruhů: rozezpívání, zkušenosti s tím, když hlas není v kondici, hlasová hygiena, pěvecký kouč, na co se respondent v rámci pěvecké techniky nejvíce zaměřuje při svém výkonu, práce s mikrofonom, práce s jevištním prostorem, slabé a silné stránky a zlovyky;
- pěvecké rady a tipy do praxe.

Výzkumný vzorek

Při výběru respondentů měla autorka dvě hlavní kritéria. Prvním z nich byl daný hudební žánr – respondent musel spadat do žánrové kategorie, které si předem autorka určila: muzikál, pop nebo metal. Druhým kritériem byly zkušenosti respondenta – autorka se snažila oslovit umělce, kteří mají několikaleté zkušenosti, a kteří se hudbě stále aktivně věnují. Pro výzkumnou část této práce byli vybráni celkem tři respondenti (každý věnující se odlišnému hudebnímu žánru) ve věkovém rozmezí 28–49 let.

⁴⁸ YIN, Robert K. *Case study research: Design and methods*. Sage Publications, Thousand Oak, 2009. s. 18.

Metoda sběru dat

Autorka kvalifikační práce využila pro sběr dat polostrukturovaný rozhovor, pro který předem vytvořila osnovu. Metoda polostrukturovaného rozhovoru je jednou z metod kvalitativního sociologického výzkumu a patří do skupiny výzkumných rozhovorů. Je to střední cesta mezi nestrukturovaným a strukturovaným rozhovorem. Tazatel má připravenou osnovu, ale není vázán na přesné dodržování pořadí otázek. Tato flexibilita umožňuje tazateli přizpůsobit průběh rozhovoru dané situaci a přidávat další otázky podle potřeby. Rozhovor byl rozdělen celkem do 8 okruhů, z nichž měl jeden okruh několik pod okruhů. Rozhovory probíhaly formou online videohovoru a trvaly v časovém rozmezí od 45 minut do 60 minut.

Předmět kvalifikační práce

Předmětem této práce je technika zpěvu v nonartificiálních žánrech.

Limity kvalifikační práce

Mezi limity jednoznačně patří nedostatek odborné literatury z hlediska pěveckého projevu v nonartificiálních žánrech v českém jazyce, od českých autorů. Dalším limitem byly časové možnosti respondentů, kteří jsou velmi zaneprázdnění – rozhovor s jedním respondentem probíhal dokonce ve dvou dnech. Tím, že je metodou výzkumu případová studie, záleží vždy na subjektivním pohledu respondenta na danou problematiku. Z toho důvodu by se mohlo stát, že při výběru jiných respondentů by byly výsledky výzkumu mírně odlišné.

5 PŘÍPADOVÁ STUDIE ČÍSLO 1

Osobnost: STANISLAV KUCHAR (dále uváděn jen jako SK)

Zaměření: muzikálový zpěvák

Věk: 38 let

Pohlaví: mužské

Hlasové zařazení: vyšší baryton

Pochází: z Bratislavy

Rozhovor se uskutečnil dne 2. 4. 2023 ve 14:30 hodin formou videohovoru přes FaceTime.

Rodinná anamnéza

Oba rodiče byli umělecky založení. Matka navštěvovala ZUŠ Sniva, kde úspěšně absolvovala 1. cyklus hry na klavír. Dále zde navštěvovala pár let i taneční obor. V dospělosti se dále vzdělávala ve hře na klavír a udržovala se v hudební kondici. Otec byl dramaticky založený. V minulosti se věnoval především přednesu básní.

Osobnost z hlediska hudebního zájmu

V mládí byl SK velmi akční dítě. Rodiče hledali aktivity a kroužky, do kterých by mohli SK přihlásit a které by ho mohly bavit. Nakonec jej přihlásili na společenský tanec (párový tanec). Postupem času zjistil, že by ho více bavil tanec sólový než párový. První setkání s lidovým tancem a s lidovými písněmi proběhlo v ZUŠ Ludovíta Rajtera v Bratislavě. Postupně nacházel cestu i k jiným žánrům a největší vztah si vybudoval právě k muzikálu. S Hildou Mixtajovou⁴⁹ (pedagožka zpěvu na ZUŠ) se začal více věnovat muzikálovým písním. Díky ní se zúčastnil konkurzu na kurz s názvem *Muzikálové herectví a zpěv*, který se konal na *Vysoké škole múzických umení* v Bratislavě. Konkurz dopadl úspěšně. V průběhu kurzu se zúčastnil společně se spolužáky konkurzu do Městského divadla Brno. Dále si jej díky tomuto kurzu všimla Americká hlasová koučka Tamara Silvera⁵⁰, díky které se mohl zúčastnit

⁴⁹ Hilda MIXTAJOVÁ, DiS.art je pedagožka zpěvu na Základní umělecké škole Ludovíta Rajtera v Bratislavě.

⁵⁰ Tamara Silvera je zpěvačka, skladatelka a vokální koučka v Los Angeles, která nabízí soukromé lekce zpěvu.

uzavřeného konkurzu do hudební agentury The Wild Agency, která úzce spolupracovala s Andrew Lloyd Webberem. V rámci působení v této agentuře si zahrál mnoho muzikálových představení v Londýně (viz níže).

Hudební vzdělání

Od roku 1988 do roku 1993 navštěvoval taneční klub, kde se věnoval společenskému tanci. V letech 1995–1999 působil v tanečním divadle *Bralen*⁵¹ v Bratislavě. Dále navštěvoval ZUŠ *Eudovíta Rajtera* v Bratislavě, kde v letech 2000–2003 navštěvoval obor lidový tanec, jehož součástí byla i výuka zpěvu u pedagožky Hildy Mixtajové (lidový a muzikálový zpěv). Absolvoval kurz *Muzikálové herectví a zpěv*, který se konal v roce 2004 na *Vysoké škole múzických umení* v Bratislavě. Navštěvoval soukromé hodiny u Americké hlasové koučky Tamary Silvera. V letech 2008–2009 absolvoval dva muzikálové kurzy v Londýně se zaměřením na „*Broadwayský zpěv*“.

Oblíbený hudební žánr

SK uvedl jako své oblíbené žánry muzikál a popové balady. Na muzikálu ho nejvíce baví to, že jsou zde propojeny tři oblasti – herectví zpěv a tanec. Může pomoci těmto třem uměleckým složkám vyjadřovat jakékoliv emoce, a tak se co nejvíce přiblížit divákům. Popová balada je podle SK nejvíce hodící se žánr pro jeho hlas.

Hudební inspirace

Hudební inspirací není pro SK jen nějaký zpěvák, ale jsou to konkrétní hudební skladby, které jsou dobře odzpívány. V takovém případě si bere z každé skladby, z každého interpreta něco jiného, co on potřebuje. Jako konkrétní příklady uvedl SK skladby *Til I Hear You Sing* (Ramin Karimloo), *Bring Him Home* (Nick Cartell) a *Time* (Mark Masri).

⁵¹ Taneční soubor *Bralen* byl založen v Bratislavě v letech 1975 a představuje amatérské umělecké těleso. I po mnoha letech zůstává nejdéle existujícím a kvalitním amatérským tanečním souborem na Slovensku. Hlavním zaměřením *Bralenu* je moderní scénický tanec, který se zaměřuje na techniky tanců Josého Limona, Lestera Hortona, Marthy Graham a Jazz-dance.

Hudební produkce

V roce 2004 se stal součástí agentury s názvem *The Wild Agency*, která úzce spolupracovala s Andrew Lloyd Webberem. Dále nastoupil do Městského divadla Brno, kde od roku 2005 působí jako externista. V průběhu tohoto působení hrál v muzikálech jako jsou *Jesus Christ Superstar* (role swing⁵²) – tento muzikál nazkoušeli i v anglickém jazyce a jeli s ním na zájezd po Německu, Španělsku a Lucembursku, *Čarodějky z Eastwicku* (role swing) a *West Side Story* (role Toro) – tento muzikál také nazkoušeli i v anglickém jazyce a s touto zájezdovou verzí jeli do Španělska. Byl také součástí známého projektu Městského divadla Brno s názvem *Muzikály z Broadwaye* – jedná se o představení, kde je nejširší výběr muzikálových písní z Broadwaye (role taneční a pěvecká company). Toto představení nazkoušeli také ve více jazycích, konkrétně v angličtině a ve španělštině. V letech 2012–2014 hrál v muzikálech A. L. Webera v Londýně. Jednalo se o muzikály *Phantom Opery*, *Bídníci*, *Jesus Christ Superstar* a *West side story*. Všechny tyto muzikály byly označovány jako tak zvané agenturní představení – muzikály se hrály v nejrůznějších divadlech v Londýně (např. v *National Theatre*, *The Old Vic*, *The London Palladium*, ...). V letech 2014–2016 hrál v muzikálu *Mamma Mia* (role swing a company) v Kongresovém centru v Praze.

Hudební interpretace

Před svým vystoupením se SK vždy rozezpívává. Věnuje tomu zhruba 10 minut. Rozezpívání probíhá tak, že si pustí nahrávku technického cvičení většinou z platformy YouTube. Technické cvičení vybírá podle toho, v jakém stavu je jeho hlas – nemá jedno určité technické cvičení, které by zpíval před každým svým vystoupením. Rozezpívání vždy začíná od brumenda a pokračuje dál přes samohlásky až ke slabikám.

Pokud SK cítí, že jeho hlas není v kondici, nejčastěji se zaměřuje na spánek a hlasový klid. Co se týká konkrétně hlasového klidu, ten samozřejmě přizpůsobuje svému dalšímu programu, svým dalším vystoupením. Dále uvádí, že mu pomáhá teplý čaj s medem, vincentkový sprej a samotné pití vincentky.

SK se zaměřoval na hlasovou hygienu jen velmi zlehka. Dbal jen na úplné základy, jako je nezpívat v zakouřeném prostředí, mít dostatek pitného režimu, hlasový klid (pokud měl problémy s hlasem) a zdravý spánek.

⁵² Swing je role, kde se musí muzikálový herec naučit všechny mužské role.

V období svého hlavního působení v Městském divadle Brno byl jeho hlasový kouč divadelní korepetitor. V tomto období jednou za čas navštívil soukromé hodiny u pedagožky Hildy Mixtajové. Hlas měl stále „v záprahu“ a necítil větší potřebu navštěvovat častěji hlasového kouče. Nyní již hlasového kouče nemá.

V pěvecké technice se zaměřuje na správný dech (brániční a žeberně-brániční), postoj, nasazení tónu a výraz. Každou píseň, kterou zpíval, si do detailu prošel jak po technické stránce, tak po stránce výrazové – písně „*studoval*“. Svůj hlasový rozsah rozvíjel pomocí hlasových (technických) cvičení, které byly navrženy přímo pro něj pedagožkou Hildou Mixtajovou (měl k dispozici nahrávky). Tato technická cvičení byla zaměřena především na zvýšení hlasového rozsahu. Více se věnoval artikulaci. Jako muzikálový herec slovenské národnosti v České republice musel zapracovat na správné české výslovnosti. Zaměřoval se na malé detaily ve výslovnosti, jako jsou důrazy, přízvuk, výslovnost konkrétních hlásek a tak dále.

Práce s mikrofonem je v muzikálu velmi jednoduchá. Většinou mají muzikáloví herci připevněný port na čele, takže nemusí trénovat práci s mikrofonem. Odposlechy bývají umístěny po obou stranách pódia a pokud je to možné, tak bývají i malé odposlechy na forbině.

Práce s jevištním prostorem je u muzikálu velmi důležitá. Veškerý pohyb na jevišti koriguje režisér. Někdy nechá hercům větší volnost a upraví jen detaily, jindy vymyslí celý scénář jevištní chůze, kterému se musí všichni herci podřídit.

SK zmiňuje, že za svoji silnou stránku považuje svoji baladickou barvu hlasu a vysoký rozsah. Mezi slabé stránky podle něj určitě patří technika zpěvu – cítí, že má v určitých místech stále nedostatky. Dále SK uvedl, že by k jeho slabým stránkám mohla také patřit špatná znělost souhlásky „e“. Žádné zlozvyky si na sobě neuvědomuje.

Pěvecké rady a tipy do praxe

Mezi hlavní rady a tipy od SK patří další vzdělávání a rozšiřování si obzorů co nejvíce to jde. „*Jedna hodina sólového zpěvu týdně nestačí k tomu, aby se z vás stal skvělý muzikálový zpěvák.*“ Dalším tipem je práce na své kondici. „*V muzikálech je kondice velmi důležitá, když se současně tančí, běhá po pódiu a zpívá.*“

6 PŘÍPADOVÁ STUDIE ČÍSLO 2

Osobnost: MARKÉTA KONVIČKOVÁ (dále uváděna jen jako MK)

Zaměření: popová zpěvačka

Věk: 28 let

Pohlaví: ženské

Hlasové zařazení: alt

Pochází: z Třince

Rozhovor se uskutečnil dne 4. 4. 2023 ve 14:45 hodin formou videohovoru přes Messenger.

Rodinná anamnéza

Rodiče mají hudební sluch, ale nějak více se hudbě nebo všeobecně umělecké scéně nevěnovali. Prababička hrávala v divadle a navštěvovala umělecký soubor.

Osobnost z hlediska hudebního zájmu

V dětství MK nejvíce vedla k hudbě její prababička. Společně zpívaly, prababička ji učila druhé hlasy v lidových písních, dělaly cvičná vystoupení, a tak se začal budovat vztah MK k hudbě, který se víc a víc prohluboval. Již ve školce MK zpívala dalším dětem k usínání, vystupovala na akcích jako jsou školní besídky, Den matek a tak dále. V 7 letech začala navštěvovat Základní uměleckou školu Třinec, obor klasický zpěv, kde se učila základy operního zpěvu, správné nasazování tónu a práci s hlavový tónem. Tento obor MK nebavil, zhruba po dvou letech v ZUŠ skončila. V 10 letech, začala MK navštěvovat Štývarův dětský sbor⁵³, kde aktivně zpívala dva roky. Poté nastoupila na ZUŠ Třinec, kde otevřeli nový obor s názvem populární zpěv, který ji velmi bavil – navštěvovala hodiny zpěvu u Dariny Szymeczkové. V tomto období se účastnila několika pěveckých soutěží (vítězka soutěže *Werk Anděl*) a zpívala s kapelou ze ZUŠ Třinec na zábavách. Ohledně hudebních nástrojů byla MK spíše samouk, naučila se pár akordů na kytaru i klavír. V roce 2009 se MK zúčastnila

⁵³ Dorka Peřinová založila dětský sbor v Domě dětí a mládeže Třinec v roce 1961, který nyní nese jméno svého dlouholetého sbormistra Václava Štývara.

soutěže Česko Slovenská Superstar, kde se jí podařilo umístit na 9. místě (ze zhruba 11 tisíc soutěžících). Poté se její hudební kariéra diametrálně změnila.

Hudební vzdělání

Od roku 2001 do roku 2003 MK navštěvovala obor klasický zpěv na Základní umělecké škole Třinec. V letech 2004–2006 navštěvovala Štývarův dětský sbor. V roce 2006 se přihlásila na ZUŠ Třinec na obor populární zpěv (vyučující Darina Szymeczková). Od roku 2016 pravidelně navštěvuje soukromé hodiny zpěvu u Táni Wajs v Pop Academy v Ostravě.

Oblíbený hudební žánr

MK zmínila, že člověk často tíhne tak nějak k tomu, co nemá nebo nebude mít. Uvedla, že se jí velmi líbí černošská hudba. Co se týká konkrétních oblíbených žánrů, zmínila 3 hlavní. Jsou jimi gospel⁵⁴, soul⁵⁵ a R&B⁵⁶.

Hudební inspirace

Jako svoji hudební inspiraci MK uvedla interprety, jako jsou Aretha Franklin, Michael Jackson, Bruno Mars, Beyoncé a Jennifer Hudson. Obdivuje u těchto interpretů přirozené cítění, soulový feeling, něco navíc, co v tom hlase mají, co ani slovy nejde popsat a všeobecně obdivuje i kulturu, ve které oni žijí. MK řekla: „*Obdivuji to, že se narodili s něčím, co se nedá naučit. To je zkrátka dar od Boha. I kdybych se snažila sebevíc, v těchto žánrech nebudu zpívat s takovou lehkostí, přirozeností a feelingem, jako oni, ale můžu se tomu alespoň snažit přiblížit.*“

⁵⁴ Gospelová hudba je hudební styl vycházející z duchovní hudby Afroameričanů. Základem gospelu se staly tzv. spirituály, které vytvořili afroameričtí otroci jako vyjádření své životní situace. Později, na začátku 19. století, vznikl nový hudební žánr, který nebyl určen jen pro náboženské účely, ale také měl za cíl oslavovat Boha. Gospelová hudba se stala základem pro vývoj dalších hudebních stylů, jako je soul, R&B a další.

⁵⁵ Soul je hudební žánr, který v sobě spojuje prvky jazzu, blues a gospelu. Jeho kořeny lze najít v duchovních písních, které se vyznačují bohatou harmonií a rytmikou.

⁵⁶ R&B neboli Rhythm and Blues. Původně se termín vztahoval na hudební styl z 40. let, který kombinoval prvky jazzu, gospelu a blues. Dnes se moderní R&B dostalo do mainstreamového světa, kde se stejně jako u jiných populárních hudebních žánrů, prolíná s různými hudebními žánry a objevují se v něm i prvky popu a rocku.

Hudební produkce

MK vydala celkem 6 hudebních alb. V roce 2010 vydala své první album s názvem *Na šňůře perel*. Následně v roce 2011 album s názvem *Kafe, bar a nikotin*. Další album mělo název *Tablo* a bylo vydáno v roce 2013. Následuje vánoční album s názvem *Má přání k Vánocům*, které vydala roku 2015. Další album se jmenovalo *JÁ* a bylo vydáno v roce 2017. Zatím posledním albem MK je album EP⁵⁷ – *Projekt 6–6*, které bylo vydáno roku 2019.

Za svoji kariéru měla MK spousty koncertů jak v České republice, tak na Slovensku. Zpívala s kolegou Janem Bendigem na největším romském festivalu v Polsku. Vystupovala v nejrůznějších resortech pro české a slovenské publikum. Tyto resorty se nacházely například v Turecku, Tunisku a v Řecku. Vystupovala na ozdravných pobytech pro děti v Chorvatsku. MK si zazpívala například i v O2 aréně v Praze na koncertech Karla Gotta a Michala Davida. Vystupovala i v Ostravar Aréně (dříve nesla název ČEZ Aréna), kde se uskutečnil *Megakoncert Rádia Čas*. V roce 2017 se zúčastnila televizní show *Tvoje tvář má známý hlas*. MK byla na koncertní tour například s Michalem Davidem, Marií Rotterovou, se skupinou No Name a s dalšími umělci. Hostovala na spoustě koncertech (včetně koncertů Věry Špinarové). Již několik let je součástí projektu/show *Královny popu*, kam mimo jiné patří i zpěvačky jako jsou Helena Vondráčková, Ilona Csáková, Monika Absolonová, Bára Basiková a další. MK má momentálně svoji kapelu, se kterou koncertuje. Kapela má tři členy – Filip Macura (klávesy), Jan Pospíšil (basa) a Brian Bothwell (bicí).

Hudební interpretace

V minulosti MK nevěnovala rozezpívání před koncertem až takovou pozornost. Od určité doby se snaží udělat si čas na rozezpívání snad před každým svým vystoupením. Občas se ale stane, že vynechá (například kvůli zvukové zkoušce). Rozezpívání probíhá tak, že si pustí nahrávky technických cvičení z mobilního telefonu a podle toho zpívá. Začíná brumendem, jde po tónech nahoru, celou dobu zpívá ve střední hlasové poloze, nejde do horních ani spodních extrémů, zpívá s lehkostí. Podle MK je cílem rozezpívání nastartovat sval (hlasivky), ale zároveň si ho neunavit („nepřezpívat se“). MK zabírá celkové rozezpívání 5-7 minut.

⁵⁷ EP (z anglického Extended Play) je označení pro hudební nosič, který nese nahrávky příliš dlouhé na to, aby mohly být označeny jako singl, ale i příliš krátké na to, aby se daly označit jako klasické album. Tento typ formátu obvykle obsahuje kolem tří až šesti písní a délka nahrávky nepřesahuje 30 minut.

Pokud MK cítí, že její hlas není v kondici, dodržuje především hlasový klid – nemluví klidně několik hodin. Dále jí pomáhá celkový odpočinek a spánek, případně kloktání Vincentky nebo pastilky do krku na zvlhčení sliznice.

V rámci hlasové hygieny MK dodržuje několik náležitostí. Patří k nim například pravidelné větší rozezpívání nebo návštěva hlasového kouče (1x týdně), rozezpívání před vystoupením, nepije bublinkovou vodu ani kávu před svým vystoupením, občas podpoří své tělo, a konkrétně hlasivky, dodáním magnesia nebo pitím Vincentky.

MK měla zhruba od svých 7 let vždy nějakého pěveckého kouče/pedagoga. Nejprve na ZUŠ, poté ve sboru, až se dostala k soukromým pěveckým hodinám. MK vidí velký smysl v tom, mít svého učitele zpěvu a zdokonalovat se v pěvecké technice. Jako profesionální zpěvačka si uvědomuje, jak je důležité, starat se o svůj „*hudební nástroj*“ – hlasivky. Momentálně navštěvuje soukromé hodiny zpěvu v Pop Academy u Táni Wajs, kam chodí pravidelně 1x týdně.

MK přiznala, že si o sobě myslí, že nemá tak zvládnutou pěveckou techniku, jak by bylo potřeba. Dlouhodobě na tom však pracuje se svou pěveckou pedagožkou. Na hodinách zpěvu, když se věnují pěvecké technice, je MK schopná ji ihned aplikovat do praxe (předvést na písni), avšak na koncertech, při svých vystoupeních se na pěveckou techniku téměř vůbec nezaměřuje. Tam už to nechává plynout a více se na ni zaměří například před konkrétním vysokým tónem, vyvrcholením písničky, kdy se více zaměřuje na nasazení tónu, dech, otevření úst a uvolnění hrdla. MK však zmiňuje, že byt' se na pěveckou techniku při svých výkonech tak moc nezaměřuje, díky tomu, že pravidelně navštěvuje soukromé pěvecké hodiny, cítí, že se jí všeobecně na koncertech mnohem lépe zpívá.

Pro MK je nejvíce přirozené zpívat s bezdrátovým mikrofonem v ruce. Sama zmiňuje, že když je ve studiu a nahrává píseň, tak ji většinou nedokáže tak „*prodat*“ (nedokáže do ní vložit takové emoce), jako když je na koncertě a slyší svůj hlas z odposlechů ve větším prostoru. Podle MK její práce s mikrofonem občas trochu vázne, ale užívá si to a často se řídí pocity.

Ohledně práce s prostorem na jevišti MK zmínila, že je vždy důležité, o jaký typ koncertu se jedná a jaký repertoár mají připravený. S kapelou jsou domluveni například v jaké písničce MK přijde za určitým členem kapely a co ten člen kapely udělá, když je v určité písničce sólo, tak že se půjde napít, případně převléknout, jsou domluveni na pár stejných prvcích (jednoduché prvky choreografie) a tak dále. MK se v průběhu celého svého koncertu

zaměřuje na to, aby byla práce s prostorem pro diváka zajímavá (aby zpěvák nestál jen na jednom místě) a dále samozřejmě na komunikaci jak s publikem, tak s kapelou.

MK zmiňuje, že její silné a slabé stránky by měl posuzovat někdo jiný než ona sama (například učitelka zpěvu nebo obyčejný posluchač). Samozřejmě každý má nějaké jak nějaké silné stránky, tak i ty slabé, na kterých je dobré pracovat. Mezi zlozvyky MK patří odtahování mikrofonu od úst při vysokých tónech, často se krčí a má výraznější mimiku a občasná vizuální kontrola sebe samé při vystoupení.

Pěvecké rady a tipy do praxe

MK říká, že *„je velmi důležité dělat hudbu především srdcem, bez očekávání, makat na sobě a trénovat.“* Dále uvádí že jedna z nejdůležitějších věcí je pokora k tomuto řemeslu. V dnešní době si někteří lidé myslí, že dají svůj cover písni na určitou sociální síť, hudební platformu a už se z nich stane zpěvák/zpěvačka, ale tak jednoduché to není. MK říká: *„Ať lidé dělají to, co je baví, ale pokud se chtějí věnovat zpěvu, tak je potřeba pochopit to, že bez pěveckého základu a bez tréninku ten sval nevydrží.“*

7 PŘÍPADOVÁ STUDIE ČÍSLO 3

Osobnost: ADAM B. SYCHROW (dále uváděn jen jako ABS)

Zaměření: metalový zpěvák

Věk: 49 let

Pohlaví: mužské

Hlasové zařazení: barytenor

Pochází: z Olomouce

Rozhovory se uskutečnily dne 6. 4. 2023 v 17:45 hodin a dne 7. 4. 2023 v 10:45 hodin, formou videohovoru přes FaceTime.

Rodinná anamnéza

ABS uvádí, že v rodině se nikdo konkrétně hudbě nevěnoval, ale že pochází z multijazykové rodiny. Mají francouzsko-německé zázemí. Jeho matka a babička uměly 4–6 cizích jazyků. Jedině odsud by mohla ta hudebnost pocházet, domnívá se ABS.

Osobnost z hlediska hudebního zájmu

Na základní škole velmi často předčítal celé třídě, protože měl hezký přednes, dobrou výslovnost a znělý hlas. Od 10 do 11 let zpíval v pěveckém sboru. Vzpomíná si, že přibližně od 10 let začal více poslouchat hudbu. V tomto jej ovlivnil jeho starší bratr, který poslouchal hudební kapely jako jsou: Pink Floyd, Genesis, Iron Maiden a další. ABS více vnímal jak hudbu, tak texty a od této doby zkoušel psát texty sám. V 15 letech začal hrát na kytaru. Nenavštěvoval však základní uměleckou školu ani soukromé hodiny, ale byl to samouk. Pomáhali mu případně kamarádi na brigádách, kteří již na kytaru uměli hrát. Na střední škole se ABS sešel s několika muzikanty, se kterými „*si sedli*“, začali společně psát texty a hrát. ABS hrál v kapelách zhruba od svých 17 let. Při studiu na vysoké škole začal navštěvovat soukromé hodiny zpěvu a dále se věnoval hudbě. V roce 1995 zkusil konkurz do divadla, který dopadl úspěšně. Několik let působil v divadle v Praze, kde hrál v muzikálech. Poté se stal součástí Moravského divadla Olomouc, kde působí dodnes. ABS je jedním ze zakládajících

členů kapely Hazydecay. Tato hudební kapela vznikla v roce 1996 a žánrově hraje moderní metal s melodickým zpěvem. V této kapele působí dodnes jako zpěvák. ABS je mimo jiné i jedním ze zakládajících členů Hudebního Institutu v Olomouci (rok založení 2011), kde dodnes působí, jako pěvecký kouč.

Hudební vzdělání

V letech 1983–1984 navštěvoval pěvecký sbor. V roce 1993 začal docházet na soukromé hodiny zpěvu k pedagožce Miluši Poláchové, kde se učil klasický zpěv. Dále ABS uvádí, že ho nejvíce v pěveckém odvětví ovlivnily Melissa Cross a Alena Tichá⁵⁸.

Oblíbený hudební žánr

Jako svůj oblíbený žánr ABS uvádí metal (rockovou hudbu všeobecně). Od mala ho bavilo, jak metaloví zpěváci zpívají, jaký mají rozsah a co všechno můžou svým hlasem vytvořit. Dále se mu vždy líbila ta energie, kterou člověk pociťuje z celého vystoupení a z celé metalové kapely. Podle ABS jsou i texty písní více smysluplnější v tomto žánru než například v popu.

Hudební inspirace

Největší inspirací je pro ABS zpěvák Mike Patton. Je to především z toho důvodu, že více méně celou svoji kariéru zpívá všechny pěvecké obory – nezaměřuje se pouze na jeden. Jak o něm uvádí sám ABS: „Očarovalo mě to, jak je hlasově neomezený.“ Další velkou inspirací, kterou byl ABS ovlivněn, je zpěvák Layne Staley.

Hudební produkce

Od roku 1995 hrál a zpíval v divadle v Praze, konkrétně v muzikálech *Monte Cristo* a *Krysař*. ABS je autorem textů na CD *To My Soul* (2009) James D.S. (David Spilka). Účastnil

⁵⁸ Alena Tichá, PaedDr., Ph.D. (narozena 1951 v Mělníku) je absolventkou PedF UK Praha (1974), HAMU Praha obor sólový zpěv (1979), absolvovala řadu kurzů zaměřených na hlasovou výchovu a muzikoterapii, absolvovala 3x hospitační týden na Orffově institutu v Salcburku. Má vydaných několik publikací. Momentálně vyučuje zpěv a didaktiku HV na PedF UK Praha, vede praktické kurzy (pracovní semináře) a externě působí u několika dětských, gymnaziálních a dospělých smíšených sborů jako hlasový poradce.

se výchovných koncertů pro ZŠ A SŠ se skupinou *The Travellers*. Hostoval na akcích ZUŠ Žerotín Olomouc a s Bigbandem Žerotín. ABS byl pěveckým doprovodem taneční terapie psychobaletu s postiženými *Duše v pohybu* s Balet Globa. Hostoval na akcích neziskového sdružení *APA VČAS*. ABS dále hostoval s kapelami jako jsou Nightwish Revival, James D.S., Stylet, Bethrayer, Status Praesents, Godless Truth a další. Hostoval v Moravském divadle Olomouc například v opeře *Lazebník Sevillský* (2. tenor) a v muzikálech jako jsou *Starci na chmelu* nebo *Donaha!*. V tomto divadle působí dodnes. Nejnovější představení, ve kterém ABS vystupuje, se jmenuje *Přelet nad kukaččím hnízdem*.

Co se týká hudební produkce v rámci kapely Hazydecay, první demo⁵⁹ s názvem *The Prey* vydali v roce 1996. Následovala další dvě dema, v roce 1998 *The Hazyhead's Song* a v roce 2000 *Lovebombs*. První CD s názvem *Jewelz Of Concrete* vydali v roce 2004. Následovalo DVD *Live in AMC*, které natáčeli v roce 2006. Ve stejném roce vydali i CD s názvem *Your closest f.r.iend*. V roce 2009 vydali album *Inochi*. Následovala delší pauza a poté v roce 2017 vydali své první EP – *You are no.2*. Své zatím poslední EP vydali v roce 2019 s názvem *Something*. Jako zpěvák kapely Hazydecay má ABS za sebou spousty koncertů jak v Česku, tak v zahraničí. V roce 2014 skupina překročila hranici 800 odehraných koncertů na evropských podiích, letních festivalech a klubových scénách. ABS spolu s kapelou Hazydecay zpíval například na *Trutnov Open Air*, *Basinfirefest*, *Rock for People*, *Banátská Noc*, *Pod Parou*, *Noc Plná Hvězd*, *Rockpop Corgoň*, *Masters Of Rock* a další. S touto kapelou působí dodnes.

Hudební interpretace

Před vystoupením se ABS potřebuje především rozdýchat a rozezvuchet (podpořit rezonanci hlasu). K rozdýchání mu pomáhají různá dechová cvičení nebo případně i skákání přes švihadlo nebo jóga. Dále si potom prochází hlasové rejstříky přes různé vzdychání a zívání, kdy jde s hlasem nahoru a dolů. Celá tato příprava před vystoupením trvá do 10 minut.

Pokud ABS cítí, že jeho hlas není v kondici, zaměří se především na spánek a hlasový klid. Když je na tom hlasově hodně špatně a nemůže si dovolit odpočinek, navštíví foniatra a nechá si od něj podat hořčík, kalcium a chladicí obštrík na hlasivky. Tato varianta je však jen

⁵⁹ Demo verze, také známé jako demo, představují nahrávku, která je určena pro soukromé účely nebo pro prezentaci hudebním producentům, hudebním vydavatelstvím nebo jiným umělcům, avšak není určena pro veřejné publikování. Obvykle jsou demo nahrávky vytvářeny s minimálním počtem hudebních nástrojů, jako například jen zpěv a kytara nebo klavír.

dočasným řešením. Většinou pomůže jen na dané vystoupení a poté si už musí člověk udělat čas na odpočinek a správné zotavení se.

Ohledně hlasové hygieny ABS uvádí pár náležitostí, které dodržuje. Před koncertem, a zhruba jednu hodinu po svém pěveckém výkonu, nepije alkohol. V průběhu svého vystoupení si hlídá dostatečný pitný režim (dostatek vody). Dále ABS uvádí, že před koncertem nepije kávu a všeobecně nekouří cigarety.

Hlasového kouče nyní nemá, ale dál se v tomto oboru a konkrétně ve zpěvu vzdělává. ABS se účastní zhruba 5-7 různých pěvecko-pedagogických seminářů ročně, které mu pomáhají jednak v tom, jak posouvat dál svůj hlas, ale také v tom, jak předávat své zkušenosti svým studentům.

V rámci pěvecké techniky se ABS zaměřuje především na to, aby měl hlas vždy správně posazený do rezonance a aby měl pevnou dechovou oporu. Další věc, kterou si ABS hlídá, je, aby to nepřehnal s hlasitostí zpěvu. Doslova říká: *„Pokud je hlas správně opřený a je dobře položený do rezonance, hlasitost přijde sama.“*

ABS o sobě ví, že má správné držení mikrofonu a využívá toho ve svůj prospěch. Mikrofon drží za rukojeť a má jej přiložený u svých úst na vzdálenost zhruba dvou prstů. Při vystoupeních s metalovou kapelou nepoužívá stojan na mikrofon.

Dříve, když kapela Hazydecay začínala, tak se společně domlouvali na jevištním pohybu – v jaký konkrétní moment si muzikanti prohodí místa, měli vymyšlený kousek choreografie na určitý úsek písničky a promýšleli každou písničku. Díky tomu, že už spolu koncertují mnoho let a mají ty písně nazpívané, si vyměňují pozice více méně vždy, kdy to jen jde. Všichni členové kapely to berou jako automatickou věc a díky tomu to vypadá i tak přirozeně.

Jako své silné stránky ABS uvádí to, že nedbá na chyby i přesto, že by se v jeho projevu a celkovém vystoupení našly. Nevnímá trému, dokáže se od ní oprostít. Je plně soustředěný na svůj výkon a vnímá především to, že si jde koncert užít. ABS za své silné stránky považuje i své sebevědomí, jazykovou zdatnost (angličtina) a psaní textů v anglickém jazyce. Jako svou slabou stránku uvádí prokrastinaci (v souvislosti s kapelou) a všeobecně menší starání se o kapelu. Co můžeme považovat za zlozvyk u ABS je to, že občas podlehne energii koncertu, což se může odrazit na emocích a celkovém výkonu zpěváka.

Pěvecké rady a tipy do praxe

První radou do praxe, a podle ABS jednou z těch nejdůležitějších, je, dělat to především srdcem. Člověk by se měl „vykašlat“ na slávu a dělat to pro sebe, mít radost z toho, co dělá. Jak říká ABS: *„Zpěv je radost. Muziku a celkově umění máme dělat pro radost.“* ABS dále uvádí, že učitel zpěvu není tím nejdůležitějším faktorem. Pokud samozřejmě člověk chce zkusit něco nového, tak určitě mu hlasový kouč pomůže. Mnohem důležitější je podle ABS nemít strach vyzkoušet všechno, co lidský hlas dokáže. ABS říká: *„Zpěv si každý nosí sám v sobě a je to nejlepší nástroj na světě. Lidský hlas umí všechno, akorát je potřeba si troufnout to vyzkoušet. Neměj strach dělat blbosti s tím hlasem – imitovat lidi, zvířata, zvuky, zkrátka cokoli, protože i tím se člověk učí zpívat, nejenom pěveckým projevem.“*

8 INTERPRETACE A DISKUZE VÝSLEDKŮ

V této kapitole autorka srovná určité části všech tří případových studií a snaží se v rámci jednotlivých částí odpovědět na předem dané výzkumné otázky.

Rozezpívání před vystoupením (koncertem)

Všichni tři respondenti uvedli, že vnímají důležitost rozezpívání před svým vystoupením. Většinou mají vyhrazený čas na rozezpívání, které trvá do 10 minut. Každý ho pojímá trochu jinak, ale hlavní cíl je u každého stejný – nastartovat (protáhnout) hlasivky. MK poukazuje na to, že je důležité to s rozezpíváním nepřehnat a neunavit si hlas. ABS krom procvičení hlasivek cíleně procvičuje i svůj dech. SK a MK používají k rozezpívání hudební nahrávky, kdežto ABS procvičuje své hlasivky a capella.

Špatná hlasová kondice

Všichni tři respondenti se shodli na tom, že pokud hlas není v kondici, nejdůležitější je hlasový klid a spánek. MK a SK uvádí, že jim případně pomáhají i bylinné pastilky na krk. ABS zmiňuje, že pokud je na tom hlas opravdu špatně, je vhodné navštívit foniatra.

Hlasová hygiena

Společnými prvky hlasové hygieny jsou dodržování pitného režimu při výkonu, rozezpívání před výkonem a nepítí tekutin, které vysušují sliznice, odvodňují nebo nadýmají tělo (perlivá voda/minerálka, káva, alkohol), před výkonem. SK se dále více zaměřuje na to, aby nezpíval v zakouřeném prostředí a aby mělo jeho tělo řádný odpočinek. MK zmiňuje v rámci hlasové hygieny i důležitost pravidelného hlasového tréninku v podobě většího rozezpívání nebo pěvecké hodiny u hlasového kouče (alespoň 1x do týdne). ABS se navíc zaměřuje i na dobu po svém výkonu, kdy zhruba jednu hodinu po koncertě nepije alkohol.

Pěvecká technika při výkonu

Každý z respondentů se na pěveckou techniku v průběhu svého výkonu zaměřuje jinak. Nejvíce se na pěveckou techniku zaměřuje muzikálový zpěvák (SK), který uvádí, že si hlídá svůj postoj, dechovou oporu, nasazení tónu, artikulaci a výraz. Popová zpěvačka (MK) se na pěveckou techniku při svém výkonu téměř nezaměřuje, alespoň to sama nevnímá. Práci s pěveckou technikou si většinou více uvědomí až při vyvrcholení písně (při vysokých tónech). Metalový zpěvák (ABS) se v rámci pěvecké techniky při svém výkonu nejvíce zaměřuje na správně posazený hlas do rezonance a na dechovou oporu.

Práce s mikrofonem

Práci s mikrofonem má každý z respondentů jinou, jsou zde ale společné prvky u popových a metalových zpěváků. U muzikálového zpěváka je práce s mikrofonem nejvíce odlišná a také nejvíce jednoduchá oproti zpěvákům jiného žánru. Muzikáloví zpěváci mají při představení připevněný port na čele nebo na tváři. Popoví i metaloví zpěváci již pracují s klasickým, ručním mikrofonem, nejvíce jim vyhovuje bezdrátový mikrofon a velmi často na koncertech používají svůj vlastní mikrofon. Popoví zpěváci většinou používají i stojan na mikrofon (alespoň na pár písní), u metalových zpěváků je stojan na mikrofon (v rámci celého koncertu) používán jen zřídka. ABS uvádí, že celková práce s mikrofonem je velmi důležitá a může zpěvákovi pomoci, pokud se ji naučí správně.

Práce s jevištním prostorem

Práce s jevištním prostorem je výrazně odlišná u muzikálových zpěváků, ve srovnání s popovými a metalovými zpěváky. Muzikálový zpěvák má vždy scénář jevištní chůze, který je většinou vytvořen režisérem, kde má jasně dané konkrétní přesuny na jevišti, kterými se musí řídit. Popoví a metaloví zpěváci si určují pohyb na jevišti sami, většinou pocitově, případně se domluví se svými členy kapely na menších detailech (například v jaké části písně si vymění místa, vymyslí kousek společné choreografie a tak dále).

Hlasový kouč

Od určitého období měl každý z respondentů svého hlasového kouče, který ho vedl v pěvecké technice. Všichni tři respondenti se shodují na tom, že je potřeba si neustále

rozšiřovat své obzory v rámci pěvecké techniky a celkové interpretace, je však několik způsobů, jak toho docílit. SK se momentálně vzdělává formou online videí, která jsou dostupná na hudební platformě YouTube. MK vidí velký smysl v tom, mít svého hlasového kouče, navštěvovat u něj soukromé hodiny a zlepšovat svoji pěveckou techniku. ABS si rozšiřuje obzory formou pěvecko-pedagogických seminářů. ABS mimo jiné uvádí, že mít hlasového kouče není tím nejdůležitějším faktorem v pěveckém odvětví.

Hudební rodinná anamnéza

Ze tří respondentů má jen jeden respondent více umělecky založené rodiče. Pocházet z umělecky založené (hudební) rodiny může být výhodou, ale není to určující faktor úspěšnosti v daném oboru. Člověk, který pochází z méně umělecky (případně neumělecky) založené rodiny může být stejně úspěšný, jako člověk, který má ve své rodině hudební zázemí.

9 ZÁVĚR

V teoretické části bakalářské práce jsme se seznámili s teoretickými základy v oblasti nonartificiální hudby a přiblížili jsme si konkrétní tři hudební žánry, kterými jsme se více zabývali v praktické části. Dále jsme se seznámili s určitými specifiky pěveckého projevu a s pěveckým vedením.

Ve výzkumné části práce jsme za použití kvalitativní metodologie zjišťovali, jaké jsou shodné principy hudební interpretace zpěváků tří odlišných žánrů (muzikálu, popu a metalu). Výzkumnou metodou byly tři případové studie. Z výzkumu vyplývá, že společné prvky hudební interpretace se objevují v rozezpívání před vystoupením, v hlasové hygieně, v přístupu k vlastnímu tělu, když hlas není v kondici, v základech pěvecké techniky a v přístupu k neustálému seberozvoji v pěveckém oboru. Dále jsme poukázali i na několik odlišností, jako jsou práce s mikrofonem, práce s jevištním prostorem, soustředěnost na pěveckou techniku při svém výkonu a popsali pěvecké typy. Cíle tedy byly naplněny.

Za úskalí výzkumné části bychom mohli považovat subjektivní pohled respondenta – kdyby byl jeden z respondentů jiný, mohly by se výsledky v určitých detailech lišit. V současné době je velmi málo české odborné literatury a výzkumů na danou problematiku, ze kterých by mohli čerpat jak hlasoví pedagogové, tak samotní zpěváci. Z tohoto důvodu by bylo vhodné pokračovat dalšími výzkumy v jiných nonartificiálních žánrech, jako jsou například rock, jazz, soul, folklor a další, případně prozkoumat hudební interpretaci v žánrech, kterými se zabývá autorka této práce, ještě více podrobně.

10 ZDROJE

Seznam použité literatury:

ARNETT, Jeffrey. *Adolescents and heavy metal music: From the mouths of metalheads*. Youth & society, 1991.

DORŮŽKA, Lubomír. *PANORÁMA POPULÁRNÍ HUDBY 1918/1978: Aneb Nevšední písničkáři všedních dnů*. Praha: Mladá fronta, 1981.

FRIČ, Marek. *Hlasové rejstříky a vibrační mechanismy z objektivního a percepčního hlediska – případová studie*. Technická univerzita ve Zvolenu, 2016.

FROSTOVÁ, Jana a Mária VANIAKOVÁ. *Základy hlasové výchovy pro učitele*. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1995. ISBN 80-210-1229-3.

HÁLA, Bohuslav a SOVÁK, Miloš. *Hlas – řeč – sluch: základní věci z anatomie, fyziologie a hygieny hlasového, mluvicího i sluchového ústrojí, z foniatrie, fonetiky, orthoepie, orthofonie ... 2.*, V Praze: Česká grafická Unie, 1947.

HEIN, Fabien. KAHN-HARRIS, Keith D. *Extreme metal. Music and culture on the edge*. Oxford: Berg. Copyright Volume!, 2007.

HESMONDHALGH, David a NEGUS, Keith. *Popular Music Studies*. Great Britain: Arnold, a member of the Hodder Headline Group, 2002. ISBN ISBN 0 340 76247 0.

HOLLIEN, Harry. *On Vocal Registers*. Communication Sciences Laboratory, University of Florida, Gainesville, Florida, U.S.A., 1973.

LACINA, Oldřich. *Fonetika pro zpěváka*. Praha: Resonus, 1996. ISBN 80-901907-6-6.

MAHESHWARANANDA. *Systém "Jóga v denním životě"*. Praha: Mladá fronta, 2006. ISBN 80-204-1277-8.

MATZNER, Antonín a kolektiv. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*. 2.vyd. Praha: Supraphon, 1983.

OSOLSOBĚ, Ivo. *Muzikál je, když....* 1.vyd. Praha: Supraphon, 1967.

PHILLIPS, William a COGAN, Brian. *Encyclopedia of heavy metal music*. ABC-CLIO, 2009.

POSPÍŠIL, Michal. *Koncepce studií populární hudby pro český akademický kontext-příspěvek k rozvoji českých mediálních studií*. Praha, 2013. Dizertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta sociálních věd. Institut komunikačních studií a žurnalistiky Katedra mediálních studií.

SCHMIDT-JOOS, Siegfried. *Muzikál*, 1.vyd. Praha: Supraphon, 1968.

SCHNIERER, Miloš. *Svět orchestru 20. století*. Brno: M a M, 1995.

SOUKUP, Jaromír. *Hlas, zpěv, pěvecké umění*. 2. vyd. Praha: Supraphon, 1972.

SPOUSTA, Vladimír. *Proměny nonartifciální hudby 20. století*. Universitas-revue Masarykovy univerzity, 2012.

TITZE, Ingo R. *Principles of voice production*. Iowa City, Ia a: National Center for Voice and Speech, 2000.

VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, Jarmila. *Pěvecká příprava učitelů hudební výchovy*. Praha, 1976.

VYDROVÁ, Jitka. *Rady ke zpívání, aneb, Co může zpěvákům poradit odborný lékař*. Praha: Práh, 2009. ISBN 978-80-7252-252-1.

VYDROVÁ, Jitka a kolektiv. *Hlasová a mluvní výchova pro pedagogy*. Praha: Medical Healthcom, 2014. ISBN 978-80-905554-4-0.

YIN, Robert K. *Case study research: Design and methods*. Sage Publications, Thousand Oak, 2009.

Seznam elektronických zdrojů:

Barcelona: *Montserrat Caballé / Freddie Mercury*. ALLMUSIC [online]. ©2023 ALLMUSIC, NETAKTION LLC – ALL RIGHTS RESERVED [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.allmusic.com/album/barcelona-mw0000194682>

Metal Screams, False Cord & Fry: Melissa Cross Lesson | BTA (2017). In: *Youtube* [online]. 2. 9. 2017 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=-waEq3mc4sE>

Classical: *Classical Crossover*. ALLMUSIC [online]. ©2023 ALLMUSIC, NETAKTION LLC – ALL RIGHTS RESERVED [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.allmusic.com/style/classical-crossover-ma0000004504>

LAST.FM: *Cheryl Porter*. In: Last.fm [online]. 2013 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.last.fm/music/Cheryl+Porter/+wiki>

Learn to Scream from the Master! | Melissa Cross with #DrDan. In: *Youtube* [online]. 20. 5. 2019 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UPRti68IwE8>

MELISSA CROSS. *About Melissa Cross*. In: Melissa Cross [online]. 2020 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://melissacross.com/products/sing-with-melissa-cross-live-online-class-october>

MELISSA CROSS. *Client List*. In: Melissa Cross [online]. 2020 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://melissacross.com/pages/client-list>

Natalie Weiss: *About* [online]. ©2018 Natalie Weiss International. Privacy Policy. [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://natalieweissofficial.com/about>

Natalie Weiss – Private Coachings (Part 1). In: *Youtube* [online]. 31. 7. 2018 [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=KMNdT8C6Xzg&list=PLTMTIX_bS2Bpiti9K1XzwqgiKh7fB57df

TODAY. *Teaching rock stars how to scream*. In: NBC Universal [online]. 2005 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.today.com/popculture/teaching-rock-stars-how-scream-wbna9676713>

VOCAL COACHING. *A „real“ Vocal Coach of modern singing, directly from the USA Great news in Italy*. In: Vocal Coaching [online] © 2023 Cheryl Porter Method LLC. All rights reserved. [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <http://www.vocalcoaching.it/index.php>

